

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et Divortiis, Dissertationes Tres

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. V. Leges speciales de incestu sororis, neptis & dimidiæ sororis ex
noverca Lev. XVIII. 9. 10. 11. XX. 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

CAPUT V.

*Leges speciales de Incestu sororis, neptis & dimidia sororis
ex noverca Lev. XVIII. 9. 10. 11. XX. 17.*

TRes istas speciales leges iterum conjungimus, quia duo com-
mata 9. & 11. de sorore agunt, cum aliqua differentia. Com-
mate 7. & 8. prohibiti sunt proximi propinqui in linea adscenden-
te, pater & mater cum noverca, filius & filia, vi relationis, quia nu-
ditas patris & matris non nisi per filium & filiam retegere potest: nunc
ordine sequuntur proximi propinqui in linea collateralis, soror
nempe filia patris aut matris, & soror filia novercae, ac utriusque
frater, iterum vi relationis & praecipit. Quia fratri hic interdicitur
matrimonio cum sorore sua, com. 9. 11. Quibus sociatur neptis in
linea adscendente, filia filii vel filia filiae, quae vera sorore poste-
rior est com. 10.

II. Lex de sorore non ducenda extat com. 9. ערות אחותך בה אביך
Nuditatem sororis tuae, filia
patris tui, aut filia matris tuae, quae genita domi, aut genita foris, nuditatem
earum ne retegito. Lex de nepte com. 10. ערות בת בנך או בת בתך לא
Nuditatem filiae filii tui, aut filiae filiae tuae, non
revelabis nuditatem earum, nam nuditas tua sunt. Denique de
dimidia sorore com. 11. ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא לא תגלה
Nuditatem filiae uxoris patris tui, genitura patris tui, soror tua
est, non revelabis nuditatem ejus.

III. Commate 9. soror describitur, quod sit filia patris aut filia ma-
tris, genita domi aut genita foris, quae phrases hic discutiendae sunt, in
quem finem primo audire libet Eliam Karæum nostrum, cæteros-
que Hebræorum Magistros. Primo Elias comma nonum hoc mo-
do interpretatur: האם בת אביך אחותו מאביו ולא מן האם או בת אבך מן האם
ולא מן האב מולדת בית היא אחותו מאביו או מולדת חוץ אחותו מן האם והנה
חצי הפסוק האחרון פירוש חצי הראשון אמנם האחיות שהיא מן האב ומן האם
יצא אסורה ממשמעות מלת אחות והכמין האחיות אל אשת האב כדי להכמין
נקבה אל נקבה והקדימה מן בת הבן ובת הבת מפני שהאחות קודמת בזמן על
הרוב מהבן והבת כל שכן מלת הבן ומלת הבת והקדים ערות אחות מן ערות האב
בעבור שהערה לאח הכונה היא בעבור אשתו והאחות קרובה מאשת האב הודיענו
הכתוב מזה הפסוק גם כן שהאדם אסור על שאריו אפילו שלא יהיו שארים מצד
Per filiam patris tui intelli-

E

git

git sororem suam a patre suo, non autem a matre, aut filiam matris tuæ, a matre & non a patre. Per genitam domi intelligit sororem suam a patre suo, per genitam foris, sororem suam a matre: Posterius dimidium commatis explicat dimidium prioris. Sed soror, quæ est a patre & matre genita, interdicta hic venit ex significatione vocis אחות soror. Coniungit autem sororem cum noverca, ut fœminam fœmina jungat, eamque filia filii & filia filia præmittit, quia soror plerumque tempore prior est filio & filia, multo magis filia filii & filia filia. Præmittit etiam nuditatem sororis nuditati fratris, quia fratris nuditate intendit uxorem ejus, & soror propinquior est fratris uxore. Scriptura hoc commate etiam nobis ostendit, homini prohibitos esse suos propinquos, licet non sint propinqui respectu patris & matris simul, sed ex una duntaxat radice.

IV. Per filiam patris R. Eliah denotari vult sororem, quæ mecum habet unum patrem, sed diversam matrem, & per filiam matris sororem, quæ mecum eandem matrem habet, diversum vero patrem. Quemadmodum eadem verba interpretantur Talmudicæ in Cod. Maccoth cap. i fol. 5. בן אביו שלא בן אמו ובן אמו שלא בן אביו. Filia patris intelligitur, quæ non est filia matris suæ, & filia matris suæ, quæ non est filia patris sui. Quos imitantur R. Bechai in Pentat. ed. t. Crac. f. 151. col. i. R. Moses Mikkozi præc. 104. & 105. neg. & R. Levi Barzelon. in Chinnuc præc. 192. בן שהיא אחות מאב לבר בין שהיא אחות מאם לבר. sive illa sit ab eodem patre tantum (id est consanguinea vel agnata,) sive ab eadem matre tantum, (id est, uterina soror) Germanam sororem R. Eliah ben Mose eodem hoc com. 9. nomine אחות sororis, Talmudici autem commate i. i. interdictam volunt.

V. Quod additur, quæ genita domi, aut genita foris, idem R. Elias existimat cum aliis, esse exegeticum prioris, ut domi genita eadem dicatur, quæ prius dicta filia patris, & foris genita, quæ filia matris. Quem sensum etiam innuit Paraphrasis Chald. Onkelosi: דילידא בן אבוק מן אהא אחרי או מן אבוק מן נבר אחוק: quæ genita est a patre tuo ex alia uxore, aut a matre tua ex alio viro. Alii volunt esse verba exegetica proxime præcedentium verborum בן אבוק מן אבוק מן אהא אחרי או מן אבוק מן נבר אחוק, quæ vel genita domi, vel genita foris. Mihi autem magis arridet eorum Magistrorum sententia, qui per domi genitam intelligunt filiam e legitimo matrimonio, & per genitam foris filiam ex illegitimo matrimonio natam. Ita Aben Esra: מולדת בית שנולדה על משפט בית ישראל אהר אירושין וקרושין: מולדת חוק מדהמנדג

domi

domi nata qua genita juxta ritum & morem domus Israelis post sponsalia & nuptias: & foris nata, hoc est, extra consuetudinem Israeliticam. Quæ verba ultima clarius expressit Abarbenel in Pent. f. 255. 1. ומלרר חוץ שהיתה אמה אנוסה או מפורתה או הללה זונה שלא באישות genita foris, cujus mater est vi vel illecebris compressa, aut profanum scortum, extra conjugium. Eodem fere modo R. Levi.

VI. R. Salomon Jarchi: בין שאומר לו לאבין קיים את אמה ובין שאומר לו הוצא את אמה כגון כמורה או נחנה: *serva matrem ejus*, (q. d. licita tibi est.) *sive dicat, fac eam egredi, sicut extraneam sive spuriam & Nethineam*. Quam tamen expositionem improbat R. Moses bar Nachman, quod inde sequatur, שאדוחו מן העריות לא, *sororem ejus ex incestu natam hoc interdicto non comprehendi*. Pariter R. Bechai loco ante citato, *sive sit soror tua e legitimo conjugio, sive sit e scortatione*. Adeoque quæcunque soror ex patre vel ex matre hic interdicta censeri debet, sive legitime sive illegitime, ex incestu vel meretrice, aliave illicita muliere sit nata. Neque illa tantum meretrix est, quam ducere vetitum propter incestum, quo stricto sensu ab Hebræis accipi solet, sed late de quocunque scorto & prostibulo, omnibus ad scortationem exposito, intelligitur.

VII. Si observatio *Glassii l. 3. Phil. Sacra Tract. 7. Can. 8. Conjunctionem disjunctivam*, aut, *sive, non semper separandi, sed sæpius distinguendi tantum, imo & conjungendi vim habere*, uti Lev. 4: 23. או הודע או aut notum factum 1. e. *Kai & notum factum*, juxta Lxx. & Prov. 30: 31. (quibus adde Lev. 26: 41. Num. 15: 6. quæ tamen loca Kimchius per disjunctionem omnia exponit) quemadmodum in N. T. particula *&* & *εἰτε* Matth. 5: 17. 1 Cor. 11: 27. Cap. 12: 13. c. 13: 8. c. 15: 11. Col. 1: 20. 2 Thes. 2: 15. copulative reddi & intelligi possunt, si, inquam, ista observatio & hic locum haberet, commate hoc 9. diserte interdicta videretur soror germana, *filia patris* או כה אבך *ET filia matris tue*, atque sic faciliori negotio solvi posset difficultas, quæ deinde e commate 11. nascitur. Sed communi interpretum sententia, particula *&* hoc loco disjungendi vim habet. Atque ista difficultas, commate 11. forte alia ratione solvi poterit. Ideoque progredimur ad aliam propinquitatem, quæ proponitur commate decimo, ad quod ita commentatur noster Karræus R. Eliah ben Moseh.

VIII. הכסוף הפרח אל הכנף כי כן דרך המציאות שהכנף קודם הפרח ועוד בפני

מפני שבת הבת היא שאר השאר כמו שהאחות היא שאר השאר והבת יוצאת מקל וחומר שאם בת הבת אסורה כל שכן הבת עצמה ומהם אמרו שהניח הכתוב הבת כדי להעירנו על ההקש בעריות בינין מבואר אשר אין חולק עליו ועל מאמר כי ערוך הנה: הוסיפו מם ואמרו מערוך הנה הטעם מערוך נמש או מאשתו שתקרא ערוה כמו שבארנו הודיענו הכתוב מזה הפסוק שאסור האיש על שארי שאריו ואסור אמות האמות נתחזק גם כן מזה המאמר כי בת הבת הפך אם האם והדבר יתבאר מהפכו וכמו שבת הבת עד למטה באסור כן אם האם עד למעלה באסור:

Quod est, si interpreteris: *lineam rectam conjungit cum collateralis, siquidem hac est rerum existentium ratio, ut ora sive ala ramo proponatur. Cum autem filia filia sit propinqua propinqua, quemadmodum soror etiam est propinqua propinqua, filia interdictum dicitur ex argumento a majori; nempe si filia filia prohibita, multo magis filia ipsa. Nec desunt, qui asserant, Scripturam filiam omisisse, ut nobis in incestu viam monstraret ad argumentationem, in re clara, ubi nulla de ea disputatio. Atque ad illa verba, quia nuditas tua sunt, addiderunt mem, dicenda sunt ex nuditate tua, id est, ex tua propria vel uxoris nuditate, qua vocatur turpitudine sive nuditas ipsius, quemadmodum exposuimus. Hoc commate Scriptura nobis ostendit, viro propinquos propinquorum suorum esse prohibitos: interdictum marum matrum hoc dicto quoque corroboratur, quoniam filia filia mater matris opponitur. Quae res evidens est ex suo opposito. Sicut enim filia filia prohibita est descendendo, ita mater matris ascendendo, sive in linea recta ascendente.*

IX. Quivis videt, conjugio cum nepte ex filio aut filia hic interdici, sive legitima sit filia aut neptis, sive spuria, cum nepos & neptis filiorum sint loco, sicut avus & avia loco parentum. Nec minus hic per neptem sensim descendendo proneptis & abneptis & omnes descendentes denotantur, ac commate septimo omnes majores in linea ascendente. Recte autem adnotat noster Karæus, filia mentionem nullam esse factam, ut inde colligeremus, argumentationi locum esse in incestu, & plures gradus esse prohibitos, quam qui hic sunt a Mose nominati: Interdicto enim gradu remotiore, nemo dubitare potest, quin propinquior etiam sit prohibitus, quemadmodum & reliqui Rabbini filiam ex hoc præcepto per וחומר קל i.e. argumentationem a minori ad majus sive שיה גורה argumentum a pari, eliciunt, quæ etiam ex commate 7. & 8. facile elici potest.

X. Denique sequitur comma undecimum, quod torquet interpretes, nec difficultate caret, ob præcedens comma nonum, quod idem interdictum continere videtur. Id tamen neutiquam sapien-

sapientiae divinae convenire existimamus, ut unius ejusdemque praeccepti dicatur repetitio instituta, in catalogo & serie interdicatorum, quae omnium fere consensu plures personas comprehendunt, quam hic expressae leguntur. Quamvis non desint, qui rationes adducant, ob quas Deus, quod obscurius & implicite dictum versu 9. specialius determinaverit versu undecimo, nempe ob frequentiam ejusmodi nuptiarum inter Aegyptios & Cananaeos. Celebris Sacrarum literarum Interpes *Franc. Junius* hoc modo conciliat, ut sensus sit versus undecimi, ne cum nepte quidem patris aut matris ex altero tantum parente conjuncta nobis conjugium ineundum esse; hic enim accipi oportere nomen Hebraeum נֶפֶט id est *filia* pro *nepte*, demonstrari, putat, ex duorum verborum proxime praecedentium comparatione, quia versus nonus lineae collateralis est, & versu decimo ad descendantem lineam transitur: ex quo sequi vult, hunc quoque versum lineae descendantis esse ac non collateralis. Verum enim vero etsi non nego, filiam interdum pro nepte sumi in Scriptura, & filium pro nepote, eam tamen significationem in hisce praecceptis locum habere, non immerito liceat dubitare. Et istius transitus lineae collateralis ad ascendentem alia ratio dari potest.

XI. R. Elias ben Mose hunc versuum nexum ostendit ad comma II.

הסמוך הכתוב שאר הדבק בשאר על שאר השאר כי בתחלה אמר השאר ואחר כן דבק השאר ואחר כן שאר השאר והוצרך גם כן בשאר דבק השאר והסמיכו אל זה ואף על פי שהיה ראוי להזכירו אחר דבק השאר מפני שהדבק בשאר הזכור *Scriptura in propinquitate conjunxit propinquam adhaesionis* (five affinitatis, ut nos loquimur, nempe novercae filiam) *propinqua alterius propinqui* (filiae filii) *Nam primo veluit propinquam* (com. 7.) *dein affinem propinqui* (com. 8.) *postea propinquam propinqui* (com. 9. 10.) *Ergo etiam veteri opo. tuit propinquam in affinitate, quam ei adjunxit. Quamvis enim convenisset, ut haec commemoraretur post affinem propinqui, quae ibi* (com. 8.) *refertur propter patrem, cujus primo fecit mentionem, hic tamen recte memoratur.* Quasi dicat, affines quidem conjungi potuisse, nempe novercam & novercae filiam, quarum meminit Moses com. octavo & undecimo; sed hunc ordinem observatum, ut praemissae primae propinquitati in consanguinitate succederet prima propinquitas in affinitate; & propinquam propinqui, sororem nempe ac filiam filii vel filiae exciperet propinqua propinquae in

affinitate, qualem esse putat filiam uxoris patris, commate undecimo.

XII. Talmudici Doctores commate undecimo germanam forem ex utroque parente genitam intelligunt, quorum mentem nobis exhibet *R. Moses Mikkozi in libro precept. magno Par. 1. prac. 104. 105. e Codice Maccoth. cap. 1. f. 5.* בן אביו ובת אמו מניין שהרי היה לו לכתוב ערות אחותך כתבא אם היה בא לאסור בכל ענין תלמוד לומר ערות בת אשת אבין מולדת אבין אחותך היא לא תגלה ערותה ואף על פי שבקל וחומר היה יכול ללמוד דבר זה הוצרך מקרא זה ללמוד שאין מזהירין לאוין מדין קל וחומר: הבא על אחותו שהיא בת נשואת אביו חייב שתים אחת משום ערות אחותך לא תגלה ואחת משום ערות בת אשת אבין לא תגלה שיש כאן שני לאוין אבל על אחותו מאנחותו אביו אינו חייב אלא משום אחותו בלבד ועונשה מפורש בפרשת *Unde probatur, filiam patris sui & filiam matris suae esse ve. itam. Si enim omnimodo voluisset prohibere sororem, nuditatem sororis tuae simpliciter scribi oportuisset? Scriptura dicit, nuditatem filia uxoris patris tui, quae genita est a patre tuo, soror tua est, nuditatem ejus ne retegito. Quamvis enim hoc ipsum per argumentum a fortiori discere potuissimus, necessarium tamen fuit hoc comma, ut doceremur, non admonere praeccepta negativa ex jure argumenti a fortiore. Qui rem habet cum sorore sua, quae est filia legitime ducta patris sui, is duplicem reatum habet; unum propter interdictum de non retegenda nuditate sororis tuae (com. 9.) alterum propter interdictum de non retegenda nuditate filia uxoris patris tui (comm. 11.) quandoquidem hic duo occurrunt praeccepta negativa. Sed si pater ejus vi aliquam stupraverit, non habet nisi unum reatum respectu interdicti de sorore non ducenda, cujus peccati poena declarata est Levit. xx. 17. Idem videre est in Maymonide Hilchoth ביהא אכורי Cap. 2. & Talm. Babyl. Cod. Jebammoth Cap. 2. f. 22. a. Quotquot eos sequuntur, sororem hanc ex utroque parente genitam, volunt.*

XIII. Ab his longè diversum sentiunt Doctores illi Hebraeorum, qui se vocant Karaxos. s. Scripturarios, quorum varias sententias profert *Cl. Selden. Ux. Ebr. l. 1. Cap. vi.* Nonnullos filiam a patre tempore, quo matrem ejus acceperit educatam sive adoptatam intelligere, exemplis 2. Sam. xxi. 8. coll. cum cap. vi. 23. xviii. 19. Gen. xxx. 3. L. 23. A quibus non est alienus illustris Grotius, qui hanc Sadducæorum mentem esse, docet, quod forte didicit ex *Aben Esra Commentario in Legem*, qui Talmudicorum sententia proposita, addit: והצדוקים אמרו שאיננה בת אם ויפישו: *Sadducæi statuunt, non indigitari filiam matris,*

Exponunt voces *moledet abicha de ea, quam educavit pater tuus*; Quod iisdem locis a Seldeno citatis confirmat. Atque ita ad comma 9. allegat eos, qui מולדת בית ומולדת חוץ exponunt *de domi aut alio loco, extra domum patris, educata.*

XIV. Subjungit Seldenus aliam Karæi Enanis interpretationem, *de filia genita ex alio viro, quando scilicet proles ex eadem est itidem a patre suscepta*; & aliam eorum, qui pariter legem de filia uxoris patris ab alio viro susceptam omnino capiendam, sed vocabula illa, *genitam ex patre, & sororem*, metaphorice inserta, & personalem conjugum seu patris & novercæ unitatem iis innui, volunt; vel adjici ea vocabula asserunt, non alio sensu, quam *ut inde discas, quicumque ad eam accedat, non minus peccare, quam qui accedat ad sororem revera germanam*, sicut versum istum 11. explicuit Rabbeni Jehosua. Sed nemo eorum clarius istud negotium expressit quam noster Elia ben Mosche, quem & hic audire lubet.

XV. Is exposita Talmudicorum mente, Aben Esram, Doctores suos defendentem & Karæos mendacii accusantem, convitiis profcindit, atque ita ad versum 11. commentari pergit: וחכמינו יאמרו שזכת הזאת היה בת אשת האב מאיש אחר ואמרו שבת אשת האב כמו בת בעל האם במשפט והנה לפי זה תהיינה חמש אחיות מן האב לבד מן האם לבד מן האב ומן האם בת אשת האב בת בעל האם ובת אשת האב קראה הכתוב ומולדת חורה. *Sed Sapientes nostri (Karæi) dicunt, hanc esse filiam novercæ ex alio viro, asserentes, filiam novercæ in jure similem esse filia vitrici. Juxta hanc igitur interpretationem quæque sorores hinc sunt interdicta, soror ex solo patre nata, ex sola matre soror, i. e. e patre & matre simul, filia novercæ, & vitrici filia. Cum autem filiam novercæ Scriptura moledet genitam & sororem appellat, hoc est nomen legis.*

XVI. Et paulo post: *Dixit sapiens Rabbeni Jeschua, Scripturam istam filiam novercæ ex alio viro, revera nomine ומולדת וזוהת genitæ (a patre) & sororis insignire, ut lex eam ita appellando assimilare: vera sorori in scelere appropinquationis & accessus ad eam.* Et sapiens Rabbeni Aaron auctor חיי נץ sive *Libri vite* asserit, filiam novercæ appellari sororem a lege, cum tamen sit soror adjectitia, sive quasi soror, sed non interdictam esse sororem hujus quasi sororis, nec esse duos fratres analogicos s. quasi fratres uni personæ prohibitos, multo minus aliis duobus fratribus analogicis sive metaphoricis, i. e. *eorum uxoribus.* Denique subjungit Eliah, *Sapientem Rabbeni Aaro-*

Aaronem hunc versum 11. in suo libro MS. ita scriptum habere: ערוה נרה אשה אבן לא תגלה מולדת אבן אחותך היא לא תגלה ערוה
Nuditatem filia noverca tua ne retege: ex patre genita, soror tua est, ne retege nuditatem ejus. Et R. Salomonem Hannasi seu Principem in epistola ad R. Aaronem Concionatorem data affirmasse, hunc versum ista voce carere, atque hoc modo legendum: *Nuditatem filia noverca tua ne retege: genita &c.* Cujus rei rationem dedit, quoniam non nuditatem nuditatis, sive duas personas in hoc versu prohibuit, quemadmodum in versu 9, nuditatem *sororis tuae* &c. siquidem ibi addit, *nuditatem ipsarum.* Unde cognoscimus, inquit, in hoc versu deesse istas voces לא תגלה *ne retege.* Nam in eo nomina מולדת אחותך היא *genita, soror tua est,* nomina sunt legalia, de filia novercæ, sicut in versu 14. Si vero sit nuditas nuditatis, tunc deficiet *vau* in מולדת ut illud scriptum sit *pro מולדת q. d. nuditatem novercæ tuæ, & genitæ a patre tuo ne retege.* Sed addit, errorem irrepsisse in ejus librum, in quo Sapiens ille ita legerit, non autem errorem esse in lectione.

XVII. Hanc materiam Eliah ben Moseche in radice s. regula sua quinta, ad quam provocat, de binis propinquis, qui sint interd. Et binis propinquis juxta versum 11. sequentibus illustrat exemplis. Elimelech habet filium, cui nomen Machlon, & ducit uxorem aliquam nomine Rachel, qua etiam filiam habet Iaëlem. Racheli alius maritus est Jacob, qui habet filiam, cum alia uxore, Dinam. Iaël igitur est soror adjectitia Dina, & Machlon frater adjectitius Jaëlis. Igitur Dinah est soror adjectitia, vel quasi soror, sororis adjectitiae Machlonis. Procul omni dubio autem illa est prohibita, quia si Machlon Dinam duxerit, Rachel prohibita est Jacobo, quando quidam Jacob & Dinah duo sunt propinqui, pariterque Elimelech atque Machlon bini propinqui. Atqui bini propinqui interd. Et sunt binis propinquis. . . Igitur Machloni Dinam ducere non licet, utpote qua est soror sororis ejus adjectitia; Iaël autem adhuc a iam habet sororem adjectitiam alio respectu, qua non est prohibita Machloni. ex. gr. Pater Jaëlis, cui nomen Schealthiel, preter Rachel, aliam habet uxorem, cui nomen Machla, & filiam, qua vocatur Kezia. Hac Kezia est soror adjectitia Jaëlis, qua est soror adjectitia Machlonis. Et nulla ratio est interd. Et, si Machlon ducat Keziam, quia Machla cum Kezia sunt bini propinqui, & Machlon cum Elimelecho bini propinqui. Ast si Machlon, duxerit Keziam Elimelecho non licet ducere Machlam matrem ejus. Hic subsistit prohibitio, nec pergit ulterius. Si vero Elimelecho adhuc sit alia uxor, cui nomen Hanna, & filius, qui vocetur Sa-

Samuel, tunc Samuel erit Machlonis frater analogicus, & Machlon frater adjectivus Iaelis, & Jaël si habet sororem ex Schea'tiele patre suo, cui nomen Thamar, tunc Machloni ducere licet Thamar, sed Samuel Jaë'em ducere nequit, quando quidem Jaël cum matre sua Rachel duo sunt propinqui, & Hanna cum Samuele filio suo bini sunt propinqui. Et si Samuel ducat Jaë'em, Racheli prohib. tum est accipere Hannam, & interdictum, quo foemina foemina prohibetur, transit ad ejus maritum, qui est E'im-lech. . . Quod si vero Samuel Keziam, & Machlon Machlam matrem suam duxerit, id nulla ratione est interdictum. Pariter prohibiti sunt duo fratres metaphoricis (sive analogici, sive quasi fratres) duabus sororibus metaphoricis. Etenim Jaël ac Dinah duae sunt sorores analogicae, & Machlon cum Samuele duo fratres analogici; atqui Machloni, ut supra visum, licitum non est Dinam ducere, neque etiam Samueli ducere licet Jaë'em, quia bini propinqui prohibiti sunt binis propinquis. Est interdictum, quo mas mari prohibetur, ad ejus uxorem transit, quemadmodum interdictum, quo foemina foemina prohibetur, ad ejus transit maritum, & cætera. Haec tenus Karæus noster Eliah ben Mosche.

XVIII. Isti igitur Karæi, quinque fratrum & sororum species comm. 9. & 11. interdici volunt, sororem & fratrem e patre tantum, e matre tantum, & ex utroque parente, quos veros fratres & veras sorores vocant; quarto novercæ filium & filiam, quinto vitrici filium & filiam, quos metaphoricos & adjectivos, sive quasi fratres & quasi sorores nuncupant, quoniam in iis nulla est ratio propinquitatis, sed vulgari notione ita dici, & veris fratribus ac sororibus in accessus & congressus scelere assimilari, existimant. Atque ita Jacobo, Isaaci ex Sara filio, Keturæ (quæ æque ac Sara uxor Abrahami) filiam, e priori marito, antequam Abrahamæ nupta, genitam filive uxorem ducere, vetitum esse affirmant. De reliquis binis propinquis interdictis binis propinquis postea videbimus.

XIX. Karæorum sententiæ consona videtur Junio-Tremel. & Joh. Piscatoris versio, quæ voces אבן מלרר transtulit, cognata vel cognata patris tui. Welche tochter deines weibes deinem vatter verwand worden ist / nemlich durch den heyrath ihrer mutter. Quam securus Ant. Matthæus Jctus, in Disp. de fundamentis quibusdam juris aliter jaciendis, comprivignorum conjugium absolute interdictum contendit. Sed præ omnibus aliis renovavit istam Karæorum opinionem, cujus tamen non meminit, insignis Hebræus Samuel Bohl Pomæranus, Tractatu contra Matrimonium Comprivignorum, Rosto-

Friedrichshagen, 1711. chii an.

obii an. 1637. edito præter Junii, Tremellii & Piscatoris versiones, pro se allegans Steph. Menochium Jesuitam & Dan. Cramerum Lutheranum. Ipse autem ejusmodi conjugium certo in casu duntaxat prohiberi pronunciat, cum scilicet novus partus parentum matrimonio comprivignorum intercedit, (quæ sententiâ coincidit cum illa supra allegata Karæi Rabbenu Enan dicti Principis,) quod probat ex phrasi אבן מולדת quam vertit, *quæ* (scil. uxor patris tui, seu noverca) est *genitrix patris tui*, seu *pariens patri tuo*. Eodem modo activam significationem tribuit voci *moledeth* com. 9.

XX. Argumenta, quibus comprivignorum nuptias illicitas & vetitas esse probat, præcipua hæc sunt. 1. Si jam triplex soror nominata fuerit com. 9. primo filia patris tui, quæ dimidia soror est a matre; secundo filia matris tuæ, parientis domi, quæ est filia matris & patris; & tertio filia matris tuæ, parientis foras, quæ est soror dimidia a patre. Ergo in versu 11. nisi admittatur tautologia, describitur soror comprivigna. Eo fine citat varias variorum versiones *Tractatus* prædicti Par. 1. *Secundum* argumentum desumit a vocabulo מולדת, quod est participium in conjugatione Hiphil, activam significationem habens, ideoque passive non est reddendum, *quæ nata est*, ut ad filiam natam referatur, sed active, *quæ genitrix est patris tui*, & ad uxorem patris *parientem patri*, vel *quæ patris genitrix est*, referendum. Tertio urget Parte 11. *fundamentum*, ab ipso Deo hisce gradibus illicitis substratum quod est *carnis propinquitas* Lev. xviii. 6. Quia inter comprivignos eorumque parentes oritur cognatio, primo per matrimonium parentum quæ ante non obtinuit, quia fiunt una caro, atque ita filiorum reciproce sunt pater & mater; secundo ex novo partu, qui est cum quovis comprivigno dimidius frater vel dimidia soror, atque ita cum utroque una caro. Additque Cap. viii hanc regulam generalem: *Quamcunque personam ut consanguineam ducere mihi non licet, ejus personam immediate consanguineam etiam ducere non licet, seu ejus carnem ducere lege prohibeor.* Atqui novum partum novorum parentum ego ducere non possum, quia est meus consanguineus, ergo nec ejus sororem ducere possum, quia illa soror cum illo novo partu est una caro; quam regulam confert cum aliquot Chemnitianis. Denique *quartum* argumentum, qui comprivignorum matrimonium improbatum eunt, a conscientie tranquillitate petunt, in rebus dubiis, atque a scandalo, quod inde apud simplices & infirmos oritur. Ad singula argumenta ordine respondebimus. XXI.

XXI. Sadducæorum primo sententiam quod attinet, cui acutissimus Grotius quadantenus adstipulatur, de *filia educata* sive *adoptata*, ea nullo nititur fundamento, quandoquidem vox מלדה non adoptionem, sed *generationem & cognationem ex generatione* infert, a הוּ גֵנִיט, peperit; adeoque מלדה & נולדה *genitura* sive *nata & educata* in lingua sancta non sunt unum idemque. Ne dicam, quod illa adoptio non vera & naturalis, sed ficta tantum sit cognatio, ubi nulla carnis commixtio sive propinquitas intercedit, quemadmodum visum est capite superiore. Neque illi figmento comprobando sufficient loca a Karæis sive Sadducæis allata. Siquidem nec Rachel peperisse dicitur liberos, quas famula Bilham *peperit super genua ejus* Gen. xxx. 3. nec Joseph filios Machir & Menasse genuisse legitur. Gen. L. 23. sed *nati sunt super ejus genua* sive *femora*, quod reddit Chaldæus Paraphrastes יוֹרְדֵי יוֹרְדֵי & *nutrivit eos Joseph*. Cum igitur Rachel & Joseph hocce liberos, ab aliis conceptos & editos, non simpliciter *peperisse* aut *genuisse* dicantur, sed ab aliis nati & geniti *super eorum femora* tantum referantur, non video, quid præsidii inde peti queat, ad interdictum filia adoptata & educata eliciendum ex Levitico, ubi simpliciter dicitur אֲבִיךָ מִלְדָּה *genitura patris tui*, sive *que genita a patre tuo*. Neque id etiam infert locus 2. Sam. xxi. 8. ubi versio Junio-Tremelliana commode dilucidationis ergo inserit vocem *fororis*, quod sc. David ceperit quinque filios fororis Michalis filia Saulis, quos pepererat (soror Meroba) Hadrieli. Non enim Michol nupsit Hadrieli, sed Meroba 1. Sam. xxv. 44. coll. 2. Sam. i. iii. unde & Græci non vertunt, *quos peperit*, sed τῶν τεχθέντων *qui geniti sunt* Adrieli nempe ab uxore ejus Merob. Etsi igitur haud diffitemur, educationem & adoptionem æque olim ac hodie fuisse in usu, nulla tamen lex, nulla ratio est propinquitatis, quæ dicet a matrimonio filia educata & adoptata mihi esse abstinentum. Adeoque interdictum de ejusmodi matrimonio intelligi nequit. Quod confirmatur in *Schylchan Aruch* parte 4. num. 15. §. ii. *Privigna in domo eadem inter fratres educata permixta est, neque curamus quod externe videatur esse soror ipsorum*.

XXII. Illud magis controversum, an filia novercæ ex alio marito sit prohibita, quod cum Karæis supra memoratis urgent alii viri eruditi. Hanc me diu multumque torfisse opinionem, neutiquam fateri erubescio. Sed non solus ego, cui hoc interdictum negotium faceffit. Sunt maximi viri tam in Hebræis, quam Chri-

ftianis Doctoribus, quibus conciliatio visa difficilis. Id tamen a me impetrare nequeo, ut credam cum Talmudistis, commate 11. sororem germanam ex utroque parente esse interdictam, quam sententiam amplexus est *Luc. Osiander* in sua paraphrasi ita verba textus & sensum reddens: Turpitudinem filiae uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, & est soror tua, *ex patre & ex matre*, non revelabis: *id est, non duces germanam sororem, quae utriusque parentis ratione soror tua sit.* Duo enim huic interpretationi maxime obstat videntur, primum quod interdictum de vera sorore interdicto in versu nono de dimidia sorore, debuisset praemitti, tanquam prima & proxima propinquitas in linea collateralis, quemadmodum veri patris matrimonium vetitum praecedit interdictum concubitus cum noverca comm. 7. 8. hic autem ipsi filiae filii ac filiae filiae, sive nepti postponitur. Deinde constat ex hoc commate octavo praecedente, & Cap. xx. 11. Deut. xxiii. 1. *in nona de noverca dici*, quae a vera matre distingui solet, ideoque de vera matre, atque de sorore germana ex utroque parente genita, comma undecimum non videtur esse intelligendum.

XXIII. Quid ergo? Non idcirco opus est, ut ad differentiam constituendam, versu 11. prohibeatur conjugium privigni cum privigna, ne idem praecceptum repeti videatur, cum aliae in promptu sint solutiones. Si enim particulae *in* quae aut verti solet, de qua Th. vii. non disjungendi, sed copulandi vim tribuamus, quemadmodum Ley. 19. 23. xxvi. 41. hoc modo textus erit vertendus: *Nuditatem sororis tuae, filiae patris tui, ET filiae matris tuae &c. non revelabis.* Atque ita omnis tollitur difficultas. Cui tamen a communi versione & interpretatione recedere religio est, & distinctionem praeferre placet, ei alias suppeditamus solutiones.

XXIV. Si Celeber. Virum Lud. de Dieu audiamus, vers. 9. „ agitur de filio secundarum nuptiarum, cui prohibetur conjugium cum dimidia sorore ex primis nuptiis, sive ea sit filia patris, i. e. quam pater ex defuncta conjugee, sive filia matris, i. e. quam mater ejus ex defuncto marito suscepit. At v. 11. „ agitur de filio primarum nuptiarum, cui prohibetur conjugium non cum privigna, sed cum dimidia sorore ex secundis nuptiis, quam noverca ejus patri ipsius pepererit, quae ideo vocatur filia uxoris patris tui, i. e. novercae, sed sic ut eadem dicatur nata ex patre tuo, ut ne privigna intelligatur. At, inquires, v. 9. idem.

idem vetatur. Ergo idem per *πυτολογία* repetitur. Resp. etsi
 „ unum ex altero sequatur, non tamen esse prorsus idem. Quum
 „ enim filius secundarum nuptiarum defunctam patris ex primis
 „ nuptiis uxorem non possit novercam suam ducere, sed eam tan-
 „ tum, quam pater secundis nuptiis duxit, discrimen hic aliquod
 „ merito statuitur. Quoniam enim secundarum nuptiarum filius
 „ dicere potuisset, hæc filia, quam pater meus ex prioro conjugio
 „ suscepit, ex tali matre est, quam ego nec lege naturæ, nec ci-
 „ vili lege matrem unquam agnovi, quippe ante me natum de-
 „ functam, Ergo licitum mihi est ejus conjugium; vetat id Deus
 „ v. 9. fieri. At quoniam primarum nuptiarum filius regerere potuif-
 „ set, filio quidem secundarum nuptiarum non licere eam ducere,
 „ quod hæc illum necessario ætate vinceret, se vero eam ætate
 „ superare, ideo & hoc vetat Deus v. 11. Ita satis argute doctissi-
 „ de Dien.

XXV. Facultas Theologica Jenensis, cujus judicium circa hunc
 casum exhibet nobis *Dedekennus in Appendice ad Thesauri Consil. &*
Decis. Vol. III. Lib. III. Sect. VI. Num. 1. hoc modo versus
 distinguit, ut nono prohibeatur soror filia patris aut matris do-
 mi nata, id est germana, atque foris nata ex illegitimo matrimo-
 nio; vel a matre, extra patris domum ab alio viro nata, ut
 ita hæc sit uterina, & dimidia soror a matre. Sed. v. 11. inter fi-
 lium patris & novercæ filiam, ab eodem patre genitam, adeo-
 que inter filium & dimidiam sororem a matre prohibitum ma-
 trimonium. Id extra omnem dubitationis aleam ponimus, pro-
 hiberi hic novercæ filiam, quæ non est prohibita versu præce-
 dente 9. Neque video, quomodo verborum ordo ferat, ut sic
 etiam versum 11. transferre liceat cum Seldeno *Ux. Ebr. l. 1. c. 14.*
Turpitudinem filia uxoris patris tui (qua autem ex patre tuo na'a est
soror tua est) non revelabis. Quasi in parenthesi tantum illud de
 germana ante interdicta accederet. Quod nec necessario sua-
 dent versiones ab ipso allegatæ, ut cuique inspicienti fit manife-
 stum. Et hæc est communis Hebræorum sententia, filiam uxo-
 ris patris esse sororem ex patre: *Maymon. Hil. Ifuri Biab. cap. 2.*
 בת אשת אביו שהיא אחותו מאביו הרי היא ערוה עליו שנאמר בת אשת אביו מולדת אביו.
Filia uxoris patris, qua est soror ex patre, illa est ut incestuosa probi-
bita, juxta illud: Non revelabis nuditatem filia uxoris patris tui,
genita a patre tuo. R. Levi Barzel, in Chinnuc præc. 192. Dicunt Ma-
 gistri

gistri nostri, precise & proprie requiri, ut sit filia uxoris patris ejus, qua soror ejus, id est, quam genuit pater ejus: Filiam vero uxoris patris ex alio genitam marito, nulla ratione prohiberi, sed omnino ei licere cum illa matrimonium inire.

XXVI. Reliqua argumenta, a Sam. Bohl contra comprivignorum nuptias allata, solvere difficile non est. Quod enim secundo loco urget, vocem מולדת *moledeth* habere activam significationem, & patris genitricem notare, id nondum probatum est. Nam juxta subtilissimum Grammaticum R. Dav. Kimchium in libro *Radicum* וזהו שם מולדת בית או מולדת חוץ או הוא תאר והוא הנכון. *moledet Levit. xviii. 9. aut est Toar sive nomen participiale, & hoc est rectum.* nempe ut sit *genita, nata, oriunda.* ויהיה מולדת שם תואר. *fermentatum, quod est ex perfectis & מורעת quod est ex imperfectis & quiescentibus.* Adeoque significat nativitatem, genituram, generationem passivam, progeniem, cognationem, fatentibus Lexicographis Buxtorfio, Pagnino, Avenario, Schindlero, Castello, Coccejo. Gen. xliii. 7. diligenter vir iste quaerebat *de moladenu* i. e. *de prole nostra*, de liberis nostris; non de profapia, sicut vertit Bohlius, quandoquidem ea ipsi nota erat. Conf. cap. xlvi. 6. Ezek. xvi. 4. & Gen. xi. 28. xii. i. xxiv. 7. xxxi. 13. Ita ergo reddi potest מולדת Levit. xviii. 9. ii. per generationem, genituram, prolem.

XXVII. Aut מולדת erit scriptum pro מולדת participium Hiphil activae significationis pro participio passivo Hophal, sicut Lev. iv. 23. מורעו pro מורעו, & Gen. xlix. 4. חומר Exod. xxxvi. 7. חומר pro חומר. Atque ita legisse videntur מולדת antiquissimi Interpretes, Graeci *ἐνδογενῆς ἢ γαμνογενῆς* Chaldaeus & Syrus *דילידא que genita.* Arabs *مولود* quod est participium passivum, nec per nomen explicari potest, fatente ipso Bohlio, propter additam particulam *א* quae a vel ex denotat, adeoque est *nata a patre.* Quos imitati sunt Pagninus, Ar. Montanus, Munsterus, Lutherus, versio Gallica, Belgica, Anglicana, a quibus vox מולדת passivo sensu expressa est. Accedit, quod verbum *לד* *gignere & parere* in Conjug. Kal quidem de maribus & foemnis, sed in Hiphil de maribus usurpetur, ideoque ejus participium מולדת non potest notare *matrem parientem vel genitricem*, quam Scriptura designat participio conjugationis Kal מולדת Lev. xii. 7. Prov xvii. 25. Cant.

25. Cant. vi. 8. Ies. vii. 14. Ier. xvi. 3. xxxi. 8. L. 12. Et si vel haberet significationem activam, non tamen significaret אבן מולדה *pariens* vel *qua peperit patri tuo*, cum eo sensu litera ל praefigenda foret, sicut Gen. xvi. 15. 16. xvii. 19. 21. sed *pariens patrem*, ut Ier. xvi. 3. scribitur *de matribus* אמהם הולדות, & *patribus* אמהם המולידים *qui genuerunt ipsos*. Quæ tamen interpretatio hoc loco foret absurda. Nec ullus Karæorum, ut supra vidimus, ad probandum interdictum matrimonii cum novercæ filia ab alio marito, hoc argumento usus est, a significatione vocis desumpto, sed potius genitam, i.e. quasi genitam, & sororem quasi sororem volunt a Mose nuncupatam.

XXVIII. Ad *tertium* argumentum eorum, qui comprivignorum connubia improbant, respondemus, inter eos ex parentum matrimonio vinculum non oriri. Quamvis enim inter se fratres & sorores aliquo modo dici queant, non intercedit tamen בשר *propinquitatis carnis*, quæ omnis interdicti fundamentum est com. 6. Neque ex eo, quod inter novum istum partum & comprivignos communio sanguinis oriatur, sequitur, inter ipsos comprivignos talem cognationem oriri, ut unus alteri sit caro carnis suæ, quandoquidem inter ipsos non est nova generatio, nec sanguis a descendantibus in adscendentes, sed vice versa ab ascendentibus in descendentes derivatur. Adeoque istius argumenti, *quam personam ut consanguineam ducere prohibeor, eius immediatam consanguineam ducere prohibeor. At novum partum novorum parentum ego ducere prohibeor. Ergo & ejus sororem, tanquam immediatam consanguineam*, major propositio simpliciter vera non est; sed ita restringenda, si ratione ejusdem stipitis ei sit consanguinea, ratione cujus illam mihi consanguinea est. Sed in præsentis casu tantum ratione alterius stipitis talis est. Ita amatam meam ut consanguineam ducere non licet Lev. xviii. 12. cujus tamen filiam ipsi immediate consanguineam ducere vetitum non est: & fratris mei uxorem ducere non licet, fratriæ tamen soror non est prohibita. Nec quidquam solidi reposuit Bohlius ad celebris Theologi judicium, qui difficultatibus istam sententiam involvi pronuntiavit, nempe, si comprivigni non præsentis novo partu matrimonium contraxissent, & vero post contractum matrimonium novi parentes novum partum ederent, anne ob id matrimonium comprivignorum, juxta istam sententiam, dissolvendum foret, ut nefarium. Quod inconveniens est. Resp. enim Bohlius, comprivignos, cum videant, parentes suos natu-

naturaliter adhuc posse generare, non inire debere matrimonium, ne partus subsequens illud faciat nefarium & abominabile.

XXIX. Ad *qua tum* argum. respondemus, nos minime negare, ab ejusmodi conjugii, abstinendum esse eis, quibus inde scrupulus in conscientia oritur. Quia oportet nos esse certos in actionibus nostris, an Deo placeant nec ne; & speciem mali vitare 1 Thess. v. 22. Ideoque comprivigni similesque personæ moneri possunt, non sine causa ejusmodi nuptias esse appetendas, qua data, nihil hic esse periculi remur, postquam probatum dedimus, ejusmodi personas remoto fatis consanguinitatis gradu a se invicem distare, & in sacro Codice tale matrimonium minime prohibitum videri.

XXX. Si jam quærat *primo*, An viduus viduam, postquam hujus filia cum illius filio se desponsavit, in uxorem ducere possit? R. Affir. per datam textuum expositionem Lev. xviii. 9. 11. Et ejusmodi casus a *Facult. Theol. Jenensi* permisso esse, docet Dedekennus loco ante citato, in *Append. Thef. Consil. ad vol. III. lib. III. Sect. vi. Num. 1. 2.* Et si R. Eliah ben Mose Karæus hoc neget ad com. 11. ומה הפסוק הוציא החכמים שרש אחד לאכור שני שארים על שני שארים מפני שהאיש עם בנו שני שארים והאשה עם בתה שני שארים: ואין הפרש בין שיקח *Ex hoc versu Sapientes unam radicem seu regulam elicuere, ut duos propinquos duobus propinquis prohiberent, quandoquidem vir cum filio suo bini sunt propinqui, & femina cum filia bina propinqua; nec refert, sive pater primo matrem, siue filius primo filiam accipiat.*

XXXI. *Secundo Q.* An novercæ sororis filiam ducere liceat? Nemo dubitaverit, quin hic affirmative sit respondendum. Si enim cum novercæ filia matrimonium contrahere liceat, qui secundus est gradus affinitatis, multo magis cum novercæ sororis filia, ubi tertius demum gradus est, id erit licitum. *Tertio*, si quærat, licitumne sit viduæ, mariti sororis uterinæ vel consanguinei filio nubere? R. Jure divino hujusmodi nuptias non esse prohibitas, tutius tamen esse iis abstinere, ob rationes in similibus casibus allegatas. *Quarto*, an pater & filius duas sorores ducere, & vicissim duæ sorores patri & filio nubere; 2. an mater & filia duobus fratribus nubere, & vicissim; 3. an pater & filius matrem & filiam ducere & vicissim; 4. an pater & filius sororem & matrem matrimonio sibi jungere & vicissim. 5. an mater & filius fratrem & sororem sibi sociare, & vicissim. 6. an duo fratres duas sorores ducere, & vicissim. 7. an frater & soror sororem & fratrem

fratrem diversæ cognationis sibi matrimonio jungere possint? Resp. Karas hoc negare, quia binos propinquos binis propinquis interdictos volunt, ex *regula V.* vid. Th. xvii. & cap. seq. vi. Th. viii. ita ut homo ac pater ejus interdicanur foemina & filia ejus, nec non filio ejus, i. e. ejus uxore, homo & pater ejus foemina & sorore ejus, nec non fratre ejus i. e. fratris uxore; homo & frater ejus foemina & fratre ejus i. e. uxore, item foemina & filia ejus, ac filio ejus, i. e. uxore ejus. Nos etiam, ad hujusmodi nuptias nec temere, nec sine ratione facile prope-
randum, existimamus, licet jure divino non sint prohibita, non modo ad evitandum scandalum, juxta monitum Apostoli Rom. xiv. 19. I Cor. viii. 7. I Thess. v. 22. & ob honestatem Phil. iv. 8. verum etiam ob inversionem ordinis naturæ. Si enim pater v. gr. filiam duxerit, filiusque matrem, filia fiet matri socrus, & mater filiæ nurus; & si pater ac filius duas ducunt sorores, una soror alteri fiet socrus. Alia vero ratio est, cum duo fratres duas sorores ducunt. Et si hujusmodi nuptiæ jam consummatae disjungi aut pro illicitis haberi nequeant.

XXXII. Priusquam ad secundarios gradus progrediamur, difficultati occurrendum, e nuptiis filiorum Adami natæ, qui in prima mundi origine, sorores suas duxerunt; nec non exemplo Abrahami cum Sara conjuncti, ante Legem Gen. xx. 12. & Amnonis, cui non deneganda soror Thamar, sub Lege 2 Sam. xiiii. 13. Quæ huic interdicto declarato Lev. xviii. 9. 11. repugnare videntur. Quod primum ad filios Adami attinet, illi ducendo sorores suas, contra jus naturæ, ullamve legem tunc existentem peccasse censendi non sunt, sed potius primo mandato Gen. i. 28. *Crescite & multiplicamini*, paruerunt. Interdictum enim de incestu, ut amicitia propagarentur, non obligavit filios & filias Adami, cum in prima mundi origine, ubi Deo plures homines creare non placuit, alio modo amicitia propagari non possent, nisi fratres ducerent sorores. Ideoque absurdum est statuere, Deum circa filios primorum parentum de jure naturæ dispensasse, cum in eo esset, ut naturam constitueret, & jus naturale fundaret, quod ex recta ratione fluit, cujus est dictamen.

XXXIII. A Deo enim, prima causa, illud mentibus impressum, omnes actiones creaturæ rationalis communi Bono inservientes indicat, quod commune bonum amorem erga Deum & proximum, atque id omne, quod Deo gratum, hominibusque universis salutare est, concernit. Unde necessario sequitur, nuptias inter fratres & so-

G

rores

rores in mundi primordiis non licitas duntaxat, sed & mandatas fuisse, tanquam necessarias ad humani generis propagationem, a quibus si abstinuissent, non modo contra Deum Creatorem & Legislatorem, verum etiam contra totum genus humanum peccassent; cum plura hominum paria non creasset Deus. Sed postquam auctum est multarum familiarum numero genus humanum, & avitæ cognationis memoria extincta, eadem ratio naturalis dicitur, prohibitas esse nuptias inter personas, quæ sanguine se mutuo contingunt, ut ad commune illud bonum promovendum amicitia inter familias a se invicem longius disjunctas, latius spargerentur. Ita Celeber. Coccejus dubium istud solvit *Epistola xxxix. Natura postulat, ut fratres & sorores (de similibus simile iudicium) quantum fieri potest, una sint, & familiaritatem exerceant, & cohabitent etiam pro re nata. Hæc συγγένεως debet esse honesta; Ergo sine suspitione libidinis. Ergo sine nuptiarum vel cogitatione. Atqui inter Adami filios & filias debuit hoc cessare propter bonum majus; quod est propagatio generis humani ex uno sanguine. Quando igitur locus est συγγένεως (puta, post aliquam multiplicationem hominum & familiarum) conjunctio inter eos, quos dixi, incesta est, alioqui non. Vide Ambrosii epistolam ad Paternum.*

XXXIV. Neque reverentia sanguinis & pudor violabatur, cum pudendum, quod in illo coitu cognoscebatur, per primum præceptum removeretur, & filii Adami inter se conjugia contrahentes animo colerent pudorem, quem sibi invicem debebant, etsi eum corpore non conservarent, legem Dei pudoris dictamini præferentes. Quemadmodum membra illa, quæ honestas tegere jubet, a Chirurgo sive Medico deteguntur, ut curentur, quia necessitas nullam legem habet. Neque tamen iis detectis in publicum prodire licet, quod honestati repugnat. Et quamvis post peccatum Adami, ipsi totique posteritati ejus incubuerit atque adhuc incumbat eadem necessitas pudenda tegendi, in legitimo tamen coitu maris & foeminae, secundum Institutionem & leges divinas nihil est pudendum. Atque ita de hiis nuptiis agens Augustinus, *de Civitate Dei* l. xv. c. xvi. *Cum non essent ulli homines, ait, nisi qui ex illis duobus nati fuissent, viri sorores suas coniuges acceperunt: quod profecto quanto est antiquius compellente necessitate, tanto postea factum est damnabilius religione prohibente.* & Hugo Grotius *lib. 11. c. v. §. 135.* scribit, *Leges ne fratres sororibus miscerentur, ipsi Adamo censere datas.*

He-

Hebraeos simul cum lege de Deo colendo, jure dicendo, non fundendo sanguine, non colendis diis falsis, non rapienda re aliena; sed ita ut leges conjugales vim suam non exsererent; nisi post multiplicatum jam satis humanum genus, quod ipso initio sine fratrum & sororum nuptiis contingere nequiverit. Ex quo autem multiplicari coepit est humanum genus, legem de non ducendis sororibus esse perpetuam, & hominibus communem, ut qua honestate naturali natiatur §. XIV. I.

XXXV. Ad Abrahami exemplum, post multos alios, qui illud dubium solverunt, respondeo, non videri Saram privignam Haranis, a Theracho adoptatam, quæ Lutheri, Gerhardi, aliorumque conjecturâ est. Cum Abraham dicat Gen. xx. 12. *וְגַם אֵמְנָה אֵשֶׁת אֲבִי הָאָדָם הַזֶּה לֵאמֹר אֵשֶׁת אֲבִי הָאָדָם הַזֶּה* Sed etiam revera soror mea est, filia patris mei, non autem filia matris mea. Veritati proxime accedit sententia Abavbenelis, quæ extat Comment. in Legem fol. 71. col. 4. Ad se excusandum ait: Soror mea est. Et insuper dicit, revera esse sororem suam, filiam scilicet patris sui, non autem filiam matris suæ, & propterea ipsi fuisse in uxorem. Nam inter Noachidas non nisi soror filia matris fuit prohibita. Et quamvis Sara ipsius soror non fuerit, sed filia fratris ipsius, non tamen mentiebatur ita loquendo, quia moris ipsorum fuit לקרא את בן האח את לקרא את בן האח Lotum vocavit fratrem suum, cum filius fratris ejus fuerit: Sic etiam vocavit Saram, sororem suam, eo quod esset filia fratris ejus; idque tanto magis, quod Abrahamus Abimelechum verbis placare & divertere inenderet. Et si cum cæteris Magistris, prohibitionem conjugii cum sorore antelegem, restringat ad sororem uterinam, quod nullo fundamento nititur, alterutrum tamen hic videtur asserendum, nempe Saram vel veram sororem Abrahami, eodem patre non matre genitam, vel ex fratre Harane neptem fuisse. Ad Abrahami excusationem quadantenus facit, quod præteritis aliis gentibus, ex sua familia maluerit uxorem ducere, & quod legis naturalis procul dubio oblitus legem scriptam non haberet; sed ab omni peccato hac in re non videtur absolvendus, cum etiam Saram vocando sororem, re ipsa negaverit uxorem, eoque sine sororem vocaverit, ut alii colligerent & crederent, eam non esse uxorem. Quæ dissimulatio veritati & sinceritati adversa Eph. 1v. 25. Rom. 111. 8. Ideoque non videtur probanda Magni Paræi sententia ad Gen. xi. 29. & xx. 12, non fuisse tunc illicitum Conjugium cum sorore uterina, quia non prohibi-

